

Alat za procenu i monitoring primene internih procedura za očuvanje bezbednosti dece i mladih i zaštitu od seksualne eksploatacije i zlostavljanja

Република Србија
Министарство туризма и
омладине

unicef
za svako dete

Sadržaj

1. Uvod i metodologija korišćenja.....	3
Semafor sistem bodovanja	3
Modul 1: Organizaciona samoprocena (godišnji nivo)	4
Uputstvo za upotrebu (smernice za rukovodstvo).....	4
Uputstvo za evaluaciju podataka (sistem bodovanja)	5
Modul 2: Pokazatelji učinka (kvartalni nivo)	5
Uputstvo za upotrebu (smernice za rukovodstvo).....	6
Uputstvo za evaluaciju podataka	6
Modul 3: Evaluacija „Bezbedno i podsticajno okruženje“	7
Uputstvo za upotrebu (smernice za rukovodstvo).....	8
Uputstvo za evaluaciju podataka (sistem bodovanja)	8
Plan unapređenja i tehničke podrške (na osnovu rezultata monitoringa)	9
Godišnji ciklus institucionalnog učenja	9
Zbirni izveštaj.....	9

Alat za procenu i monitoring primene internih procedura za očuvanje bezbednosti dece i mladih i zaštitu od seksualne eksploatacije i zlostavljanja

Ovaj dokument predstavlja integrisani alat za procenu i kontinuirano praćenje standarda za očuvanje bezbednosti dece i mladih i zaštitu od seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja u omladinskim centrima.

1. Uvod i metodologija korišćenja

Svrha ovog alata je da omogući omladinskim centrima sistematičan uvid u (1) kvalitet implementacije internih procedura za očuvanje bezbednosti dece i mladih i zaštitu od seksualne eksploatacije i zlostavljanja, (2) identifikaciju nedostataka, i (3) merenje subjektivnog osećaja bezbednosti kod mladih korisnika. Alat se sastoji iz tri modula:

Modul 1: Organizaciona samoprocena – fokusira se na postojanje sistema i internih akata (sprovodi se jednom godišnje).

Modul 2: Pokazatelji učinka – prati operativnu primenu u praksi (sprovodi se kvartalno).

Modul 3: Evaluacija „Bezbedno i podsticajno okruženje“ – direktna povratna informacija od mladih (sprovodi se kontinuirano).

Semafor sistem bodovanja

Rezultati se kategorizuju prema bojama radi lakšeg planiranja tehničke podrške:

ZELENO

(3 boda): Standard je potpuno implementiran i dokumentovan.

ŽUTO

(2 boda): Standard je uspostavljen, ali je potrebna veća doslednost ili njegova revizija.

CRVENO

(0–1 bod): Kritičan nedostatak, potrebna hitna intervencija.

Modul 1: Organizaciona samoprocena (godišnji nivo)

4

Ovaj modul meri usklađenost sa osam ključnih standarda za očuvanje bezbednosti i zaštite od seksualne eksploatacije i zlostavljanja (ZSEZ) dece i mladih.

Standard	Kriterijum za ocenu 3 (potpuna implementacija)	Ocena (0–3)
1. Organizaciona politika	Politika ZSEZ je usvojena, potpisana od rukovodstva i javno objavljena na sajtu/oglasnoj tabli.	
2. Organizaciono upravljanje	Svi ugovori sadrže klauzulu za ZSEZ.	
3. Sistemi ljudskih resursa	Imenovan je poverenik za zaštitu dece i mladih (fokalna tačka) sa jasno definisanim opisom posla, a provere prethodnih angažovanja obavezne su za sve angažovane saradnike.	
4. Obavezna obuka	Svi zaposleni su prošli osnovnu obuku iz ZSEZ u proteklih 12 meseci i postoji evidencija o tome.	
5. Prijavljivanje	Postoje jasni i bezbedni kanali za prijavu sumnji na SEZ (minimalno dva kanala za bezbednu i anonimnu prijavu, npr. kutija i onlajn formular).	
6. Pomoć i upućivanje	Centar ima ažuriranu mapu (kontakte) lokalnih institucija za pomoć žrtvama (policija, centar za socijalni rad, zdravstvo, specijalizovana udruženja i ustanove).	
7. Istrage	Jasno je definisana procedura za proveru navoda u vezi sa SEZ.	
8. Korektivne mere	Definisane su sankcije za kršenje Kodeksa ponašanja i one su unete u disciplinski pravilnik.	

Uputstvo za upotrebu (smernice za rukovodstvo)

Učestalost sprovođenja

Godišnja revizija: Samoprocena se sprovodi jednom godišnje (poželjno krajem godine) kao deo procesa strateškog planiranja.

Vanredna procena: U slučaju velikih organizacionih promena ili nakon ozbiljnijeg incidenta.

Važno: Za svaku ocenu „3“ organizacija mora imati spreman dokaz (npr. zapisnik o obuci, usvojena politika, potpisani ugovori).

Nakon popunjavanja, saberite bodove (maksimalno 24). Rezultat se tumači na sledeći način:

ZELENO

(17–24 boda): Visok nivo usklađenosti. Organizacija ima snažan sistem. Fokus treba da bude na održivosti, inovacijama i mentorstvu drugih centara.

ŽUTO

(9–16 bodova): Srednji nivo usklađenosti. Sistemi postoje, ali su fragmentisani. Potreban je akcioni plan za razvoj i/ili dopunu procedura, pravila, dokumenata.

CRVENO

(0–8 bodova): Kritičan nivo. Organizacija je visokorizična. Potrebna je hitna tehnička podrška, izrada osnovnih dokumenata i obustava aktivnosti sa visokim rizikom dok se minimalni standardi ne ispune.

Modul 2: Pokazatelji učinka (kvartalni nivo)

Monitoring se fokusira na dinamiku rada i vidljivost zaštite u svakodnevним aktivnostima.

Kategorija	Pokazatelj napretka	Cilj	Trenutni rezultat
Angažovanje	Procenat novih volontera koji su potpisali Kodeks ponašanja pre prve aktivnosti.	100%	
Informisanje	Broj info-sesija o bezbednosti održanih direktno sa korisnicima/mladima.	Min. 1	
Vidljivost	Podaci poverenika (ime, telefon, imejl) vidljivo su istaknuti u prostorijama centra.	Da/Ne	
Odgovornost	Procenat prijavljenih incidenata na koje je odgovoreno/reagovano u roku od 48 sati.	100%	
Participacija	Rezultat Modula 3 (prosečna ocena bezbednosti od strane mladih).	> 4,0	

Uputstvo za upotrebu (smernice za rukovodstvo)

Učestalost sprovođenja

Kvartalni monitoring: Sprovođenje se vrši četiri puta godišnje (na svaka tri meseca). Cilj je da se identifikuju operativni propusti pre nego što postanu sistemski problemi.

Vanredni monitoring: Sprovođenje odmah nakon promene ključnog osoblja (npr. novog poverenika) ili uvođenja novih tipova aktivnosti za mlade.

Važno: Za svaki ispunjen indikator (npr. „100% potpisalo Kodeks“), organizacija mora imati spreman dokaz:

- Registrator sa potpisanim izjavama o poverljivosti i Kodeksom.
- Evidencione liste sa održanih info-sesija za mlade (sa brojem učesnika).
- Fotografije oglasne table na kojoj su istaknuti kontakti poverenika.

Uputstvo za evaluaciju podataka

6

Nakon što popunite tabelu sa indikatorima (procentima ili brojevima), saberite ukupnu uspešnost. Rezultat tumačite na sledeći način:

ZELENO

(visok nivo operativne zaštite): Ciljevi su ispunjeni u rasponu 80–100%.

Sistem funkcioniše i integrisan je u svakodnevni rad. Fokus treba da bude na održavanju kontinuiteta i motivaciji tima da ne dođe do zasićenja.

ŽUTO

(srednji nivo operativne zaštite): Ciljevi su ispunjeni u rasponu 50–79%.

Sistem postoji, ali se primenjuje sporadično ili neujednačeno. Potreban je akcioni plan za pojačanu internu kontrolu, npr. češći sastanci tima na temu ZSEZ ili bolja komunikacija sa volonterima.

CRVENO

(kritičan nivo operativne zaštite): Ciljevi su ispunjeni u rasponu 0–49%.

Pravila postoje „na papiru“, ali se u praksi ignorišu. Potrebna je hitna interna revizija odgovornosti, dodatni treninzi za osoblje i stroži nadzor nad radom sa mladima.

Ovaj kratki upitnik meri da li su mladi ljudi informisani i da li se osećaju sigurno u omladinskom centru.

Evaluacioni formular za mlade

Kako se osećaš u našem centru?

Tvoje mišljenje nam pomaže da naš omladinski centar bude još bolje i bezbednije mesto za tebe i tvoje vršnjake. Anketa je potpuno anonimna.

Pitanje	Slažem se	Delimično	Ne slažem se
1. U omladinskom centru se osećam bezbedno i prijatno.	☐	☐	☐
2. Odrasli u centru (zaposleni i volonteri) prema meni se ophode sa poštovanjem.	☐	☐	☐
3. Znam kome mogu da se obratim ako se u bilo kom trenutku osetim neprijatno ili ugroženo.	☐	☐	☐
4. Video/la sam poster ili informaciju o tome kako da prijavim problem ili nasilje.	☐	☐	☐
5. Verujem da bi centar ozbiljno shvatio moju prijavu i pomogao mi.	☐	☐	☐
6. Aktivnosti u centru odgovaraju mojim potrebama i interesovanjima.	☐	☐	☐

Šta bi ti promenio/la u centru da bi se osećao/la još bezbednije ili prijatnije?

Uputstvo za upotrebu (smernice za rukovodstvo)

1. Učestalost sprovođenja:

- Preporučuje se sprovođenje ankete kvartalno (na svaka tri meseca) kako bi se pratile promene u osećaju bezbednosti.
- Takođe se može sprovoditi nakon velikih događaja, kampova ili treninga.

2. Način prikupljanja podataka:

- **Digitalno:** Putem Google Forms ili sličnih alata (QR kod na vidnom mestu u centru).
- **Fizički:** Anonimna „kutija za utiske“ u mirnom uglu centra gde mladi mogu ubaciti popunjen listić.
- **Važno:** Naglasiti anonimnost kako bi se osigurala iskrenost odgovora.

3. Inkluzivnost:

- Osigurati da je upitnik dostupan i razumljiv deci i mladima uvažavajući njihove lične karakteristike i socioekonomski status.

Uputstvo za evaluaciju podataka (sistem bodovanja)

8

Da biste dobili konkretan uvid u kvalitet primene, rezultate pretvarate u procenite i boje (sistem semafor):

ZELENO

(80–100% „Slažem se“): Centar se doživljava kao bezbedna zona. Nastavite sa dobrim praksama.

ŽUTO

(50–79% „Slažem se“): Postoje oblasti koje treba unaprediti. Identifikujte koja su pitanja dobila najniže ocene (npr. ako mladi ne znaju kome da prijave problem, fokusirajte se na promociju poverenika za zaštitu dece i mladih).

CRVENO

(manje od 50% „Slažem se“): Potrebna je hitna reakcija, revizija procedura i dodatna obuka osoblja o zaštiti od SEZ.

Ključni indikator uspeha:

Broj mladih koji su odgovorili sa „Slažem se“ na pitanje br. 1 i br. 3 direktno pokazuje nivo uspešnosti vaše politike ZSEZ u praksi.

Plan unapređenja i tehničke podrške (na osnovu rezultata monitoringa)

9

Nakon svake kvartalne ili godišnje provere (na osnovu rezultata iz Modula 1, 2 i 3), poverenik za zaštitu u saradnji sa rukovodstvom popunjava tabelu prioriteta.

Oblast (Identifikovan nedostatak)	Planirana mera	Odgovorna osoba	Rok
Primer: Standard 4 (Obuke)	Organizovati trening iz ZSEZ za nove volontere	Poverenik / eksterni trener	30 dana / jun 2026.
Primer: Modul 3 (Informisanost)	Izrada i postavljanje novih postera za mlade	Koordinator centra	15 dana

Godišnji ciklus institucionalnog učenja

Jednom godišnje rezultati svih monitoringa se prezentuju upravnom odboru/skupštini organizacije. Ako se određeni problemi ponavljaju (npr. mladi se i dalje ne osećaju dovoljno sigurno uprkos obukama), organizacija je dužna da revidira svoju politiku ZSEZ i prilagodi je realnim potrebama na terenu.

Zbirni izveštaj

Za potrebe izveštavanja upravnom odboru ili donatorima, koristi se ovaj sumarni prikaz, koji omogućava praćenje progressa kroz vreme:

Modul	Rezultat (bodovi / %)	Status (semafor)
Modul 1: Sistem	/ 24 boda	
Modul 2: Praksa	%	
Modul 3: Percepcija mladih	%	